

Obsah

1 Fibróza jater (patogeneze, diagnóza, terapie)	5
2 Genetické faktory v patogenezi alkoholické nemoci jater	85
3 <i>Helicobacter pylori</i> a nesteroidní antiflogistika	119
4 Biologická terapie a idiopatické střevní záněty – současný stav	151
5 Antibiotická profylaxe u akutní pankreatitidy	171
6 Endoskopická resekce	189
7 Kapslová endoskopie	229
8 Léčba chronické hepatitidy B	271
9 Infekce virem hepatitidy C	295
10 Výběr nemocných na čekací listinu na transplantaci jater	325
11 Cystické léze pankreatu	357
12 Současné možnosti laparoskopické chirurgie	385
Rejstřík	411

1 Fibróza jater (patogeneze, diagnóza, terapie)

Pavel Taimr

1.1	Fibróza a cirhóza	7
1.2	Patofyziologické mechanismy fibrózy jater	8
1.2.1	Extracelulární matrix	9
1.2.2	Buněčné zdroje extracelulární matrix v normálních a fibrotických játrech	11
1.2.3	Aktivace jaterních hvězdicových buněk a extracelulární signalizace	14
1.2.4	Intracelulární signalizace	19
1.3	Genetické faktory fibrózy	20
1.4	Patogeneze fibrózy u různých jaterních chorob	22
1.5	Vaskulární změny u cirhózy	24
1.6	Regenerace jater	25
1.7	Reverzibilita fibrózy jater	27
1.7.1	Apoptóza jaterních myofibroblastů	28
1.7.2	Imunotolerance a fibróza jater	29
1.7.3	Progrese fibrózy jater	30
1.8	Necirhotická portální fibróza	31
1.9	Klinická diagnóza a hodnocení pokročilosti fibrózy	31
1.9.1	Biopsie jater	31
1.9.2	Imunohistochemické studie	33
1.9.3	Zobrazovací metody	33
1.9.4	Funkční jaterní testy	37
1.9.5	Sérologická vyšetření	38
1.10	Terapie fibrózy jater	46
1.10.1	Léčba základního onemocnění	46
1.10.2	Snížení zánětu a imunitní odpovědi	47
1.10.3	Inhibice aktivace hvězdicových buněk	47
1.10.4	Potlačení projevů aktivovaných hvězdicových buněk	49
1.10.5	Stimulace apoptózy	50
1.10.6	Stimulace degradace extracelulární matrix	51
1.10.7	Ovlivnění angiogeneze a regenerace jater	52
1.10.8	Metody zacílení léčby na jaterní buňky	52
1.11	Shrnutí	55
1.12	Výhledy	57
	Literatura	57

9 Infekce virem hepatitidy C

Petr Urbánek

9.1	Epidemiologie HCV	297
9.1.1	Prevalence HCV v populaci	297
9.1.2	Rizikové faktory přenosu HCV infekce	297
9.1.3	Závěr	299
9.2	Metody detekce HCV infekce	299
9.2.1	Sérologické detekční metody	299
9.2.2	Molekulárně genetické metody	300
9.2.3	Závěr	300
9.3	Genetická charakteristika viru hepatitidy C	301
9.3.1	Genotypy a subtypy HCV	301
9.3.2	Kvazidruhy HCV	301
9.3.3	Závěr	301
9.4	Přirozený průběh neléčené HCV infekce	302
9.4.1	Úvod	302
9.4.2	Interpretace dosavadních znalostí průběhu HCV infekce	302
9.4.3	Faktory ovlivňující přirozený průběh HCV infekce	303
9.4.4	Odhad individuálního rizika rozvoje jaterní cirhózy	303
9.4.5	Závěr	304
9.5	Chronická HCV infekce – terapie	304
9.5.1	Úvod	304
9.5.2	Hodnocení odpovědi na protivirovou léčbu	304
9.5.3	Terapeutické cíle	306
9.5.4	Předpovědní faktory efektu léčby	306
9.5.5	Užívané preparáty	307
9.5.6	Léčebná schémata	312
9.6	Doporučený terapeutický postup – dosud neléčený pacient	318
Seznam zkratek		318
Literatura		319

10 Výběr nemocných na čekací listinu na transplantaci jater

Pavel Trunečka

10.1	Úvod	327
10.2	Obecná kritéria indikace transplantace jater	328
10.3	Posuzování pokročilosti jaterního onemocnění	329
10.3.1	Matematické modely k posuzování prognózy cholestatických jaterních chorob	331
10.4	Odhad rizika transplantace jater	332
10.5	Kontraindikace transplantace jater	334
10.6	Načasování transplantace jater	335
10.7	Doporučení k transplantaci jater	336
10.8	Transplantace jater pro jednotlivá onemocnění	337
10.8.1	Transplantace jater pro akutní selhání jater	337
10.8.2	Transplantace jater pro cholestatické cirhózy	340
10.8.3	Transplantace jater pro virové hepatitidy	342
10.8.4	Alkoholická cirhóza	343
10.8.5	Nádorová onemocnění	345
10.8.6	Metabolické nemoci a méně běžná onemocnění jater	347
Seznam zkratk		348
Literatura		349

11 Cystické léze pankreatu

Jan Leffler

11.1 Úvod do problematiky	359
11.2 Současné klinicko-patologické dělení cystických lézí pankreatu (CLP)	360
11.3 Frekvence výskytu CLP	362
11.4 Charakteristika nejčastějších CLP	363
11.4.1 Pseudocysty	363
11.4.2 Cystické tumory pankreatu	367
11.5 Diferenciální diagnostika cystických lézí pankreatu	371
11.6 Diferencovaný léčebný přístup k pacientům s cystickými lézemi pankreatu	374
11.7 Závěr	377
11.8 Shrnutí	377
Literatura	378

12 Současné možnosti laparoskopické chirurgie

Robert Gürlich

12.1 Operace na břišním jícnu	388
12.1.1 Antirefluxní chirurgie	388
12.1.2 Chirurgie paraezofageální kýly	388
12.2 Operace na žaludku	389
12.2.1 Kardiomyotomie a vagotomie	389
12.2.2 Resekce žaludku	389
12.2.3 Bariatrická chirurgie	390
12.3 Apendektomie	393
12.4 Operace tlustého střeva	393
12.5 Operace hepatopankreatobiliární	395
12.5.1 Cholecystektomie	395
12.5.2 Výkony na žlučových cestách	396
12.5.3 Chirurgie pankreatu	397
12.5.4 Chirurgie jater	398
12.6 Operace v oblasti třísla	398
12.7 Ventrální kýly	399
12.8 Splenektomie	400
12.9 Adrenalektomie (LA)	400
12.10 Nefrektomie	400
12.11 Odběr ledviny od živého dárce	401
12.12 Radikální prostatektomie	402
12.13 Implantace katétru pro peritoneální dialýzu	402
12.14 Diagnostická laparoskopie	402
12.15 Využití laparoskopie u náhlých příhod břišních	403
12.16 Laparoskopie a pooperační adheze	403
12.17 Kvalita života po operaci	404
12.18 Shrnutí	404
Literatura	404

2 Genetické faktory v patogenezi alkoholické nemoci jater

Jan Petrášek

2.1	ALD z hlediska principů formální genetiky	87
2.1.1	Koncept heritability	88
2.1.2	Multifaktoriální dědičnost v kombinaci s prahovým efektem	88
2.2	Důkazy existence genetické predispozice k ALD	90
2.2.1	Studie na dvojčatech	90
2.2.2	Epidemiologické studie	91
2.3	Metody studia jednotlivých dědičných faktorů predispozice k ALD ...	95
2.3.1	Strategie kandidátních genů	95
2.3.2	Genové polymorfizmy	96
2.3.3	Studium významu polymorfizmů na experimentální úrovni ...	96
2.3.4	Studium významných polymorfizmů na populační úrovni – alelické asociační studie	97
2.4	Teorie patogeneze ALD a polymorfizmy kandidátních genů	98
2.4.1	Metabolicko-toxická teorie hepatocytární léze	99
2.4.2	Endotoxinová teorie hepatocytární léze	104
2.4.3	Společné vyústění patogeneze – jaterní fibróza	107
2.5	From bench to bedside – význam teoretických poznatků pro praxi ...	108
2.5.1	Problematika alelických asociačních studií a vztahu genotypu a fenotypu	108
2.5.2	Možnosti aplikace validních výsledků	109
2.6	Závěr	110
Literatura		110

3 *Helicobacter pylori* a nesteroidní antiflogistika

Jan Bureš

3.1	Nesteroidní antiflogistika	121
3.1.1	Epidemiologie gastrointestinálních komplikací způsobených NSA	123
3.1.2	Patogeneze gastroduodenální toxicity nesteroidních antiflogistik	124
3.2	<i>Helicobacter pylori</i>	124
3.3	Přítomnost infekce <i>Helicobacter pylori</i> a terapie nesteroidními antiflogistiky současně	125
3.4	Možné vzájemné interakce infekce <i>Helicobacter pylori</i> a nesteroidních antiflogistik	126
3.4.1	Nesteroidní antiflogistika zvyšují riziko infekce <i>Helicobacter pylori</i>	126
3.4.2	Infekce <i>Helicobacter pylori</i> zhoršuje slizniční poškození indukované nesteroidními antiflogistiky	126
3.4.3	Vzájemný protektivní účinek infekce <i>Helicobacter pylori</i> a nesteroidních antiflogistik	127
3.4.4	Nesteroidní antiflogistika a infekce <i>Helicobacter pylori</i> jako nezávislé, navzájem se neovlivňující faktory	129
3.5	Klinické aspekty	129
3.5.1	Dyspepsie	129
3.5.2	Slizniční léze	130
3.5.3	Komplikace	130
3.6	Léčebné aspekty	131
3.6.1	Primární prevence gastroduodenální toxicity nesteroidních antiflogistik	131
3.6.2	Léčba a sekundární prevence gastropatie z nesteroidních antiflogistik	133
3.6.3	Eradikace <i>Helicobacter pylori</i> při terapii nesteroidními antiflogistiky	134
3.6.4	Perspektivy	135
3.7	<i>Helicobacter pylori</i> , aspirin a karcinom žaludku	135
3.8	Konkrétní přístup k individuálnímu pacientovi v klinické praxi	136
3.9	Závěry	137
3.10	Shrnutí	137
	Literatura	138

4 Biologická terapie a idiopatické střevní záněty – současný stav

Milan Lukáš

4.1	Nové poznatky o slizniční imunitě	153
4.2	Biologická léčba u idiopatických střevních zánětů (IBD – Inflammatory Bowel Diseases)	154
4.2.1	Anti-TNF-alfa monoklonální protilátky	154
4.2.2	Inhibitory adhezivních molekul	164
4.2.3	Další biologická léčiva	165
4.3	Závěr	166
4.4	Shrnutí	167
Seznam zkratk		168
Literatura		168

5 Antibiotická profylaxe u akutní pankreatitidy

Julius Špičák

5.1	Pankreatická infekce	173
5.1.1	Infikovaná nekróza	175
5.1.2	Diagnostika pankreatické sepse	177
5.2	Antibiotická profylaxe	178
5.3	Závěr	185
5.4	Shrnutí	185
	Seznam zkratek	186
	Literatura	186

6 Endoskopická resekce

Jan Martínek

6.1	Úvod a definice	191
6.2	Princip ER	191
6.3	Historie ER	191
6.4	Chromodiagnostika a ER	193
6.4.1	Klasifikace barviv	193
6.4.2	Příprava pacienta před aplikací barviv	193
6.4.3	Příprava sliznice před aplikací barviv a aplikace barviva	193
6.4.4	Lugolův roztok	194
6.4.5	Metylenová modř	195
6.4.6	Indigokarmin	195
6.4.7	Kyselina octová	196
6.4.8	Tetováž intramukózní aplikací tuše („India ink“)	196
6.5	„Lifting sign“ a „non-lifting sign“	198
6.6	Roztoky k submukózní injekci při ER	198
6.7	Makroskopická klasifikace	200
6.8	„Staging“ před ER	201
6.9	Techniky ER	201
6.9.1	„Strip off biopsy“ („inject and cut“)	202
6.9.2	„Strip biopsy“ („inject, lift and cut“)	203
6.9.3	EMRC – endoskopická resekce s aspirací do plastového cylindru	204
6.9.4	EMRL – endoskopická resekce s použitím ligátoru	204
6.9.5	Další metody ER	205
6.9.6	Endoskopická submukózní disekce	208
6.10	Léčba reziduálních lézí	208
6.11	Komplikace	208
6.12	Vyšetření před ER, analgosedace a péče o pacienta po ER	210
6.13	Zpracování vzorku	210
6.14	ER v jícnu	211
6.14.1	Spinocelulární karcinom	211
6.14.2	Barrettův jícen a adenokarcinom jícnu	212
6.14.3	Jiné léze jícnu	214
6.15	ER v žaludku	215
6.16	ER v tenkém střevě	217
6.17	ER v tlustém střevě	217
6.18	Rektální karcinoid	219
6.19	Závěrečné poznámky a budoucnost ER	219
6.20	Shrnutí	221
	Seznam zkratk	222
	Literatura	222

7 Kapslová endoskopie

Stanislav Rejchrt, Ilja Tachecí, Jan Bureš

7.1	Historické poznámky	231
7.2	Technologie kapslové endoskopie	231
7.3	Průběh vyšetření a jeho vyhodnocení	232
7.3.1	Střevní očista a prokinetika – současné znalosti	232
7.3.2	Střevní očista a prokinetika – závěr	233
7.3.3	Vlastní vyšetření	234
7.3.4	Strukturovaná terminologie pro kapslovou endoskopii	235
7.3.5	Obrazové atlasy	235
7.4	Indikace k vyšetření	236
7.5	Kontraindikace	236
7.6	Informovaný souhlas	236
7.7	Komplikace	237
7.8	Kapslová endoskopie v diagnostice krvácení do gastrointestinálního traktu z neurčeného zdroje	238
7.8.1	Definice a epidemiologie	238
7.8.2	Lokalizace a etiologie zdroje krvácení	238
7.8.3	Radiodiagnostické metody	239
7.8.4	Scintigrafie	239
7.8.5	Endoskopie	240
7.8.6	Kapslová endoskopie	240
7.8.7	Shrnutí	245
7.9	Kapslová endoskopie v diagnostice Crohnovy choroby tenkého střeva	246
7.9.1	Radiodiagnostické metody	246
7.9.2	Endoskopie	246
7.9.3	Ultrazvuk	247
7.9.4	Kapslová endoskopie	247
7.9.5	Závěr	252
7.10	Kapslová endoskopie v diagnostice enteropatie z nesteroidních antiflogistik	252
7.10.1	Diagnostické metody	252
7.10.2	Kapslová endoskopie	253
7.10.3	Závěr	254
7.11	Kapslová endoskopie v diagnostice a dispenzarizaci polypóz s postižením tenkého střeva	254
7.11.1	Familiární adenomatózní polypóza	254
7.11.2	Peutzův-Jeghersův syndrom	255
7.11.3	Familiární juvenilní polypóza	255
7.11.4	Diagnostika familiárních polypóz	255
7.11.5	Závěr	256
7.12	Kapslová endoskopie – méně obvyklé indikace	257

7.12.1 Celiakie	257
7.12.2 Tumory tenkého střeva	257
7.12.3 Pediatrické indikace	257
7.12.4 Jícnová kapsle	258
7.12.5 Kazuistiky	258
7.13 Shrnutí	258
Literatura	259

8 Léčba chronické hepatitidy B

Jan Šperl

8.1	Virus hepatitidy B	273
8.2	Epidemiologie infekce HBV	274
8.3	Přirozený průběh infekce HBV	275
8.4	Diagnostika HBV infekce	276
8.5	Léčba chronické HBV infekce	277
	8.5.1 Cíle a strategie léčby	277
	8.5.2 Nukleosidová analoga (tzv. syntetická antivirotika)	282
8.6	Léčba pacientů s jaterní cirhózou B	285
8.7	Chronická hepatitida B a imunosupresivní léčba	286
8.8	Vakcinace proti HBV	287
8.9	Transplantace jater pro jaterní cirhózu B	287
8.10	Závěr	288
8.11	Shrnutí	288
Seznam zkratk		290
Literatura		290